

A magyar nyelv hete¹

„Anyád nyelvét bízták rád a századok” — *Füst Milánnak* ezt a verssorát olvashatjuk a magyar nyelv hetének Csongrád megyei meghívóján. Ennek a nemes gondolatnak a jegyében rendezte meg a TIT országos nyelvi választmánya a TIT Csongrád megyei szervezetével karöltve a magyar nyelv hetét. A ránk bízott nyelvi örökséggel való törődés, anyanyelvünk ápolása — ez volt a fő célja a magyar nyelv heti rendezvényeknek, amelyekre tizenkettőszer került sor. A korábbi években az országnak mindig más-más megyéje volt a központi rendezvények színhelye, s az idén Csongrád megyére esett a választás. Az előadássorozat központi gondolata volt: nyelvünk mai állapota — és irodalmi tükröződése. Egy hét alatt csaknem 100 előadás hangzott el, ezek felölelték a mai nyelvhasználat és nyelvművelés legégetőbb kérdéseit.

Az első napon *Köpeczi Béla* akadémikus, az MTA főtthár-helyettese mondott ünnepi megnyitót, majd a bevezető előadást *Keresztury Dezső* akadémikus tartotta *Nyelvében él a nemzet?* (egy baljóslat haszna) címmel. Ezt három kiselőadás követte, amelynek előadói *Deme László* egyetemi tanár, *Király István* akadémikus és *Szathmári István* egyetemi tanár voltak.

Az ünnepi nyitóülés után Szegeden és Csongrád megye városaiban, falvaiban egy héten keresztül 33 előadó naponta 15–20 előadással tette gazdaggá a rendezvényesorozatot. A megyeszékhelyen kívül előadás hangzott el Hódmezővásárhelyen, Makón, Csongrádon, Szentesen, Magyarcsanakdon, Üllésen, Pusztaszeren, Röszkén, Mindszenten és még jónéhány településen. Az előadások színhelye művelődési ház, egyetemi klub, főiskola, gimnázium, általános iskola, gyári KISZ-klub és még jónéhány egyéb intézmény volt. De a színhelyeknél sokkal többet mondanak az előadócímek. Ízelítőül ezekből is felsorolunk néhányat: *Mai költészetünk* — a nyelvész szemével, A nyelv mint a művészi kifejezés eszköze, Az új ábrázolásmód és a költői világkép kialakulása a századeleji magyar lírában, A Köznyelvi és a tudományos szókincs szerepe Radnóti Miklós költői nyelvben, Gondolkodás, irodalom — nyelvhelyesség, Magyar nyelv, anno 1978. Nyelvünk mai állapota. Az ifjúság megszólalási gondjai. Durva szók a közéletben és az irodalomban, — s ezeken kívül számos rendhagyó magyaróra, játékos nyelvi vetélkedő, ankét egészítette ki a programot. Valamennyi rendezvényt élénk érdeklődés kísérte.

A szegedi előadássorozattal párhuzamosan Budapesten is mintegy 50 rendezvényre került sor. Az előadások színhelye a Kossuth Klubon kívül a főváros számos művelődési háza, iskolája, s egyéb intézménye volt. A témák közül kiemelkedtek a mai nyelvhasználatról és az irodalmi nyelvről foglalkozók. Cím szerint ezekből is megemlítnék néhányat: *Veres Péter* írói nyelve, Engedjétek hozzám jönni a szavakat — *Sütő András* írói nyelve, Az író közérthetősége, Nyelvi és nyelvhasználati illetan, Anyanyelvünk ösvényein keresztül-kasul. Írjunk helyesen, szépen magyarul; továbbá itt is számos rendhagyó magyaróra, vetélkedő, irodalmi előadást szerepelt a rendezvények programjában. Az előadások, ankétok, vetélkedők látogatottsága az idén is igazolta, hogy helyes volt a TIT több mint tíz évvel ezelőtti kezdeményezése, amikor először rendezte meg a magyar nyelv hetét. Akkor még csak a Kossuth Klub volt a színhelye az előadássorozatnak, s az azóta eltelt 12 év alatt földrajzilag is kiterjedt és tematikájában is szélesedett ez a mozgalom. Az idej magyar nyelv hetére jellemző volt a rokon tudományok, különösképpen az irodalomtudományok képviselőinek be-

¹ 1978. április 10–16.

vonása. Ez a központi gondolatból is következett, de az irodalomtudomány legjelesebb képviselői is örömmel kapcsolódtak a rendezvénysorozatba. Az előadásokat a magyar nyelv-tudomány és a nyelvi ismeretterjesztés legjobb szakemberei vállalták.

Beszámolóink hiányos lenne, ha nem említenénk meg, hogy a magyar nyelv hetének budapesti és Csongrád megyei rendezvényei mellett — 1-2 héttel később — több megye is megrendezte a magyar nyelv hetét, 20—30 előadással. (Szabolcs-Szatmár, Hajdú-Bihar, Békés és Győr-Sopron megye.) Így tehát — az országos szintet tekintve — valójában a magyar nyelv hónapja lett 1978 áprilisából.

Némiképp felzárkózott a rádió is; azon a héten több nyelvi műsort sugárzott, s a televízió is külön műsorban emlékezett meg a magyar nyelv ünnepéről. Ami a televíziót illeti, kívánatos lenne, ha a jövőben több nyelvi műsorral kapcsolódna a rendezvénysorozatba. A magyar nyelv hetéről a napi sajtó is közölt tudósításokat, riportokat.

A rendezvénysorozat krónikása beszámolója végén örömmel nyugtázzhatja, hogy nagyon hasznos a nagyközönség figyelmét évenként egy-egy héten keresztül a **nyelvre** és a nyelvi kérdésekre irányítani, mert ezzel erősödik a kapcsolat a tudomány szakavatott művelői és a nyelv használói között.

Szűts László

A XIV. kerületi Helytörténet-Honismereti Bizottság munkája

Zuglóban immár öt esztendeje működik a Helytörténeti Bizottság, amely most, 1978-ban felvette a Helytörténet-Honismereti Bizottság nevet. Ezalatt sok nehézséggel kellett és kell még ma is megküzdőnk, de munkánk során sok tapasztalatot szereztünk. Ezeket próbálom most röviden felvázolni, bár tudatában vagyok annak, hogy nem lehet adni általános receptet arra nézve, hogyan kell a semmiből megszervezni egy áldozatos munkát végző csoportot, amely szűkebb hazája emlékeit feltárja és igyekszik ápolni a haladó hagyományt.

Elsősorban toborozni kellett lelkes zuglói lokálpatriótákat, akik régóta itt élnek, ismerik Zugló múltját, részt vettek a felszabadulás utáni újjáépítésben és akik önzetlen lelkesedéssel hajlandók voltak megteremteni a helytörténeti munka alapjait. Ez viszonylag hamar sikerült, és a XIV. kerületi Hazafias Népfront támogatásával Helytörténeti Bizottsággá szerveződöttünk, titkárunk vezetésével kialakítottuk működési területünket. Kidolgoztuk egy ötéves terv kereteit és megpróbáltuk azt tartalommal megtölteni. Hogyan hajtottuk ezt végre?

A bizottság tagjai egy-egy részfeladatot vállaltak és annak felelős gazdái lettek. Úgy gondoltuk: valamelyes anyagot fel kell mutatnunk, össze kell gyűjtenünk, hogy annak segítségével szélesebb körben is érdeklődést keltsünk.

Egyikünk, aki már három évtizede foglalkozik Zugló létesítményeinek, tájainak színes filmen történő megörökítésével, a diapozitív gyűjteményünk kezelője lett. Régi helytörténeti diapozitívjait kiegészítve folyamatosan bővíti a diatárat, amely ma már 424 darabból áll. Ezek jegyzékét sokszorosítva megküldtük a XIV. kerületi iskoláknak és a különféle társadalmi szervezeteknek, valamint üzemeknek, felajánlva, hogy kérésükre vetítést rendezünk Zugló emlékeiről, nevezetességeiről. Ma már sokan igénylik ezt a szolgálatunkat.

Másik részfeladat a helytörténeti adatgyűjtés volt. Ahhoz, hogy Zugló helytörténetét ismertethessük, elsősorban magunknak kellett ezt feltárnunk, megismernünk. Irodalmi forráskutatást végzünk tehát az Országos Széchényi Könyvtárban, a Szabó Ervin Könyvtárban és másutt, kiásva a kerület múltjára vonatkozó adatokat. Jelenleg 150 részletes témánk van írásban lefektetve, amelyek egyikét-másikat előadások formájában hasznosítjuk. Ezek jegyzékét sokszorosítva ugyancsak eljuttatjuk a különböző szervezetekhez. Néhány cím a témáink közül: Rákosfalva története, Petőfi Sándor és Zugló kapcsolata, A Rákospatak áradásai, A Városliget története, Zugló régészeti feltárásai és emlékei.